

**Tarptautinė mokslinė konferencija
International Scientific Conference**

**TIURKŲ
ISTORIJA IR KULTŪRA
LIETUVOJE**

**615-osioms totorių ir karaimų apgyvendinimo
Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje metinėms paminėti**

**TURKS'
HISTORY AND CULTURE
IN LITHUANIA**

**Dedicated to the 615th Anniversary of the Settlement
of Tatars and Karaimes in the Grand Duchy of Lithuania**

**2013 m. gegužės 29–31 d.
29th–31st of May, 2013**

**PROGRAMA
●
PROGRAMME**

**Vilniaus universiteto Mažoji aula/
Vilnius University Aula Parva – the Small Hall
(Universiteto g. 3)**

○ Organizatoriai / Organizers

VILNIAUS UNIVERSITETO ISTORIJOS FAKULTETO
KULTŪRINIŲ BENDRIJŲ STUDIJŲ CENTRAS /
CENTRE FOR STATELESS CULTURES OF THE FACULTY OF HISTORY
OF VILNIUS UNIVERSITY

Universiteto g. 7, LT-01513 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 268 72 93; faks. (+370 5) 268 72 82
El. paštas statelesscultures@if.vu.lt

VILNIAUS UNIVERSITETO FILOLOGIJOS FAKULTETO TURKŲ KALBOS
CENTRAS /TURKISH LANGUAGE CENTRE OF THE FACULTY
OF PHILOLOGY OF VILNIUS UNIVERSITY

Universiteto g. 5, LT-01513 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 268 72 26; faks. (+370 5) 268 72 08
El. paštas turkucentras@gmail.com

VILNIAUS APSKRITIES TOTORIŲ BENDRUOMENĖ /
TATAR COMMUNITY OF VILNIUS DISTRICT
Raugyklos g. 25, LT-01140 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 615) 10 166
El. paštas vytogas@delfi.lt

○ Organizacinis komitetas / Organizing Committee

Doc. Galina Miškinienė (pirmininkė / chairman)
Doc. Grigorijus Potašenko
Dr. Emine Atmaca

○ Koordinatorė / Coordinator

Tatjana Girniuvienė

2013 m. gegužės 29 d., TREČIADIENIS / WEDNESDAY, the 29th of May, 2013

9:30–10:00 Dalyvių registracija / Registration of participants

10:00 **Atidarymas / Opening**

Pasisako / Speak

Vilniaus universiteto mokslo reikalų prorektorius /
the Pro-Rector for Research of Vilnius University

Eugenijus BUTKUS

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos
Ambasadorius ypatingiems pavedimams / Ambassador-at-Large of the
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania

Šarūnas ADOMAVIČIUS

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos Viceministras /
Vice ministre of the Ministry of Culture of the Republic of Lithuania

Edvard TRUSEVIČ

Turkijos Respublikos Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje
/ Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador of the Republic of
Turkey to the Republic of Lithuania

Akin ALGAN

Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto dekanas /
the Dean of the Faculty of History of Vilnius University

Rimvydas PETRAUSKAS

Yunus Emre instituto direktoriaus pavaduotojas / the Vice Director of
the Yunus Emre institute

Ebubekir CEYLAN

○ PIRMOJI SEKCIJA / FIRST SECTION

Istorija, kultūra ir religija / History, Culture and Religion

Pirmininkai / Chairmen: Tamara BAIRAŠAUSKAITĖ, Czesław ŁAPICZ

10:30–10:50 **Искандер ИЗМАЙЛОВ**

(Институт археологии Академии наук Республики Татарстан)

Битва на Ворскле и ранняя история татар в Великом княжестве Литовском

Vorsklos mūšis ir ankstyvoji totorių istorija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje / Battle of Vorskla and Early Tatars' History in the Grand Duchy of Lithuania

10:50–11:10 **Борис ЧЕРКАС**

(Институт истории Украины Национальной академии наук Украины)

Инкorporация Великим княжеством Литовским западных улусов Золотой Орды в XIV–XV веках (политико-географические, социально-экономические и демографические аспекты проблемы)

Aukso Ordos vakarų ulusų inkorporavimas į Lietuvos Didžiąją Kunigaikštiją XIV–XV a. (politiniai, geografiniai, socialiniai, ekonominiai ir demografiniai problemos aspektai) / Incorporation of the Western Uluses of the Golden Horde in the Grand Duchy of Lithuania in the 14th–15th Centuries (Political, Geographical, Socio-Economic and Demographic Aspects)

11:10–11:30 **Дина МУСТАФИНА**

(Казанский (Приволжский) федеральный университет)

Документальные материалы о литовских татарах из фондов Национального исторического архива города Гродно (30-ые годы XIX века)

Dokumentiniai šaltiniai (XIX amžiaus 4-ojo dešimtmečio) apie Lietuvos totorius Gardino Nacionalinio istorijos archyvo fonduose / Documentary Materials on the Lithuanian Tatars in the Collections of the National Historical Archive of Grodno (3rd Decade of the 19th Century)

11:30–11:50 **Tamara BAIRAŠAUSKAITĖ**

(Lietuvos istorijos institutas)

Татарское землевладение в Виленской губернии во второй половине XIX века

Totorių žemėvalda Vilniaus gubernijoje XIX a. II pusėje / Tatars' Land-ownership in Vilnius Province in the Second Half of the 19th Century

11:50–12:10 Сергей МИСКЕВИЧ

(Белорусский государственный университет)

Мусульманские кладбища как источник для изучения истории татар бывшего Великого княжества Литовского

Musulmonų kapinės kaip buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos totorių istorijos tyrimo šaltinis / Muslim Cemeteries as a Source for Studying the History of Tatars of the Former Grand Duchy of Lithuania

12:10–13:40 PIETŲ PERTRAUKA / LUNCH BREAK

○ **PIRMOJI SEKCIJA (tęsinys) / FIRST SECTION (continuation)**

Istorija, kultūra ir religija / History, Culture and Religion

Pirmininkai / Chairmen: Jurgita VERBICKIENĖ, Mehmet AÇA

13:40–14:00 Arie YARIV

(Tel Aviv University)

The Beginning of Karaime Settlement in the Grand Duchy of Lithuania in Karaime Sources

Karaimų šaltiniai apie karaimų įsikūrimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje pradžią

14:00–14:20 Jurgita VERBICKIENĖ

(Vilniaus universitetas)

Дети Измаила: мусульмане глазами Исаака Троцкого в антихристианском полемическом сочинении «Укрепление веры»

Izraelio vaikai: požiūris į musulmonus karaimo Izaoko Trakiškio antikrikščioniškoje polemikoje „Tikėjimo sutvirtinimas“ / Children' of Ismael: Attitude to Muslims in the Anti-Christian Polemic of Karaim Isaak Troki "Strengthening of Faith"

14:20–14:40 Halina КОВЕЦКАЙТĖ

Lithuanian Karaims in the Space of Turkic Culture

Lietuvos karaimai tiurkų kultūros erdvėje

14:40–15:00 Czesław ŁAPICZ

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika)

Ислам в диаспоре (на примере татар-мусульман Великого княжества Литовского)

Islamias diasporoje (Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos totorių musulmonų pavyzdys) / Islam in Diaspora (The Example of the Tatars-Muslims of the Grand Duchy of Lithuania)

- 15:00–15:20 **Апполинария АВРУТИНА**
(Санкт-Петербургский государственный университет)
Islam and Sufi Movement in the Territory of the Grand Duchy of Lithuania and Poland
Islamas ir sufi judėjimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštijoje ir Lenkijoje
- 15:20–15:40 **Mehmet AÇA**
(Balıkesir university)
Litvanya Tatarları ile Türkiye Türklerinin Doğum Gelenekleri: Karşılaştırmalı Bir İnceleme
Lietuvos totorių ir Turkijos turkų gimimo tradicijos: lyginamoji analizė / Birth Traditions of Lituianian Tatars and Turks in Turkey: a Comparative Study
- 15:40–16:20 **KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK**

○ ANTROJI SEKCIJA / SECOND SECTION

Osmanų imperijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos santykiai / Relations Between the Ottoman Empire and the Grand Duchy of Lithuania

Pirmininkai / Chairmen: Tomas ČELKIS, Борис ЧЕРКАС

16:20–16:40 Tufan GÜNDÜZ

(Gazi Üniversitesi)

Osmanlı'dan Litvanya'ya Bakmak

Nuo Osmanų imperijos iki Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos: istorinė apžvalga
/ From the Ottoman Empire to the Grand Duchy of Lithuania: Historical Survey

16:40–17:00 Tomas ČELKIS

(Vilniaus universitetas)

«Соседи» в степи: территориальные контакты Великого княжества Литовского и Османской империи в XV–XVI веках

„Kaimynai“ stepėse: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos ir Osmanų imperijos teritoriniai kontaktai XV–XVI a. / “Neighbours” in the Steppes: Contacts between the Grand Duchy of Lithuania and the Ottoman Empire in the 15th–16th Centuries

17:00–17:20 Galina MIŠKINIENĖ, Abdulhakim KILINÇ

(Vilniaus universitetas)

Восточные документы, хранящиеся в рукописном отделе библиотеки Вильнюсского университета: ханские ярлыки и письма приграничных пашей

Rytietiški dokumentai, saugomi Vilniaus universiteto Rankraščių skyriuje: chanų jarlykai ir pasienio pašų laišškai / Oriental Documents in the Manuscript Department of Vilnius University Library: Jarlyks of Chans and Letters of Border Pashas

17:20–18:00 **DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**

2013 m. gegužės 30 d., KETVIRTADIENIS / THURSDAY, the 30th of May, 2013

○ **TREČIOJI SEKCIJA / THIRD SECTION**

Kalba ir literatūra / Language and Literature

Pirmininkai / Chairmen: Galina MIŠKINIENĖ, Halil İbrahim USTA

10:00–10:20 Henryk JANKOWSKI

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Similarities in Some Language Strategies of Muslim Bosnians and Tatars of the Grand Duchy of Lithuania

Bosnijos musulmonų ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos totorių kai kurių lingvistinių strategijų panašumai

10:20–10:40 Ewa SIEMIENIEC-GOŁAŚ

(Uniwersytet Jagielloński w Krakowie)

Tatar Anthroponyms in Old Polish Sources

Totorių antroponimai senuose lenkiškuose šaltiniuose

10:40–11:00 Joanna KULWICKA-KAMIŃSKA

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika)

Anetta LUTO-KAMIŃSKA

(Polska Akademia Nauk w Warszawie)

Linguistic Methods Creating Image of the Muslim in Renaissance Religious Polemic

Musulmono jvaizdžio konstravimo lingvistiniai metodai Renesanso epochos religinėje polemikoje

11:00–11:20 Vahit TÜRK

(İstanbul Kültür Üniversitesi)

Salamon'un Mesellerinde Din Tabirleri

Religinės idiomos Saliamono istorijose / Religious Idioms in Salamon's Stories

11:20–11:40 Zekerya KARADAVUT

(Akdeniz Üniversitesi)

Karay Atasözlerinin Diğer Türk Halklarının Atasözleriyle Paralellikleri Üzerine

Karaimų ir kitų tiurkų tautų patarlių palyginimas / Comparison of Karaim Proverbs with Other Turkic Communities' Proverbs

11:40–12:00 Tülay ÇULHA

(Kocaeli Üniversitesi)

Kültürün Serüveni: Trakay Diyalektinden Örnekler

Kültürü ryšiai: karaimų Trakų dialekto pavyzdžiai / Relations of Cultures: Examples from the Trakai Karaim Dialect

12:00–12:20 Diana LAVRINOVIČ

(Lietuvos karaimų religinė bendruomenė)

Lithuanian Karaims Hachan – Mark Lavrinovičius’s Contribution to the Studies and Survival of the Karaim Language Trakai dialect

Lietuvos karaimų Hachano – Marko Lavrinovičiaus įnašas į karaimų kalbos Trakų dialekto tyrimą ir išsaugojimą

12:20–13:20 PIETŲ PERTRAUKA / LUNCH BREAK

○ **TREČIOJI SEKCIJA (tęsinys) / THIRD SECTION (continuation)**

Kalba ir literatūra / Language and Literature

Pirmininkai / Chairmen: Henryk JANKOWSKI, Ирина СЫНКОВА

13:20–13:40 Halil İbrahim USTA

(Ankara Üniversitesi)

Исторический обзор первых подстрочных переводов Корана

Pirmi interlineariniai Korano vertimai: istorinė apžvalga / Historical Overview of the First Interlinear Translation of the Qur’an (on the Basis of the Turkic Languages)

13:40–14:00 Михаил ТАРЕЛКО

(Национальная академия наук Беларуси)

Тefsиры татар бывшего Великого княжества Литовского

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos totorių tefsirai / Tafsirs of the Tatars of the Grand Duchy of Lithuania.

14:00–14:20 Дмитрий СЕВРУК

(Белорусский государственный университет)

Тюркскаяязычная рукопись из одной частной коллекции рукописей белорусских татар

Rankraštis tiurkų kalba iš Baltarusijos totorių rankraščių privačios kolekcijos / Turkic Manuscript from a Private Collection of Belarusian Tatar Manuscripts

14:20–14:40 **Marek DZIEKAN**

(Uniwersytet Łódzki)

Кахин? Шаман? Колдун? Как стать фалджем по хамаилу Александровича

Kahinas? Šamanas? Burtininkas? Kaip tapti faldžėjumi pagal Aleksandrovičiaus chamailą / Kahin? Shaman? Sorcerer? How to become a Faldjey according to the Khamail of Alexandrovich

14:40–15:00 **Emine ATMACA**

(Vilniaus universitetas)

Litvan-Tatar Türklerine Ait Hamailer ve Nemėžis Köyünde Bulunan İki Hamail

Lietuvos totorių chamailai: apie du Nemėžio totorių bendruomenės saugomus chamailus / Lithuanian Tatars' Khamails: about Two Khamail Books Preserved in the Nemėžis Tatar Community

15:00–15:20 **Hüseyin DURGUT**

(Balıkesir Üniversitesi)

Litvanya Tatarlarına Ait Elyazmalarında Bulunan Türkçe Metinlerin Dil Özellikleri: "Miracname" Esasında

Lietuvos totorių rankraščiuose esančio Miradžname teksto kalbiniai ypatumai / Linguistic Features of Miracname Texts in Manuscripts of the Lithuanian Tatars

15:20–16:00 **KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK**

○ KETVIRTOJI SEKCIJA / FORTH SECTION

Tautos transformacija XX–XXI a. /

Transformation of the Nation in the 20th–21st Centuries

Pirmininkai / Chairmen: Adas JAKUBAUSKAS, Диляра УСМАНОВА

16:00–16:20 Диляра УСМАНОВА

(Казанский (Приволжский) федеральный университет)

Контакты волго-уральских и польско-литовских татар в первой четверти XX века: культурно-религиозные и общественно-политические связи в мусульманской умме России

Volgos ir Uralo ir Lietuvos ir Lenkijos totorių kontaktai XX a. pirmajame ketvirtyje: kultūriniai, religiniai, visuomeniniai ir politiniai ryšiai Rusijos musulmonų umoje / Contacts of Volga-Ural and Polish-Lithuanian Tatars in the First Quarter of the 20th Century: Cultural-Religious and Socio-Political Relations in the Muslim Ummah of Russia

16:20–16:40 Альфина СИБГАТУЛЛИНА

(Институт Востоковедения Российской академии наук)

Материалы периодической печати казанских татар о мусульманах Балтийских стран (нач. XX века)

Kazanės totorių XX a. pradžios periodinių leidinių publikacijos apie Baltijos šalių musulmonus / Publications about Baltic Muslims in the Periodicals of the Kazan Tatars (Beginning of the 20th Century)

16:40–17:00 Ирина СЫНКОВА

(Минский институт управления)

Религиозная письменность белорусских татар в послевоенный период: конец традиции?...

Pokario laikotarpio Baltarusijos totorių religinė raštija: tradicijos pabaiga?... / Religious Writing of the Belarusian Tatars in the Postwar Period: the End of Tradition?...

17:00–17:20 Adas JAKUBAUSKAS

(Mykolo Romerio Universitetas)

Община татар Литвы в XX–XXI веках

Lietuvos totorių bendruomenė XX–XXI a. / The Lithuanian Tatar Community in the 20th–21st Centuries

17:20–17:40 Dovilė TROSKOVAITĖ
(Klaipėdos universitetas)

**Is there only one Homeland? The Changing Image of Trakai and
Crimea in the Self-Identity of the Karaims in the 19th–20th centuries**

Ar Tėvynė tik viena? Krymo ir Trakų vaizdinių kaita karaimų savivokoje XIX–XX a.

17:40–18:00 Yücel ÖZTÜRK
(Sakarya Üniversitesi)

**Thoughts on the Importance and Responses on the International
Karaim Symposium in Bilecik, Turkey**

Tarptautinio karaimų simpoziumo Bilecik'e (Turkija) atgarsiai

18:00–18:30 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK

18:30–19:00 **BAIGIAMOJI DISKUSIJA / THE FINAL DISCUSSION**

2013 m. gegužės 31 d., PENKTADIENIS / FRIDAY, the 31st of May, 2013

○ Išvyka / Excursion

Vilnius – Nemėžis – Keturiasdešimt totorių kaimas – Trakai – Vilnius

Išvykos metu planuojama aplankyti totorių mečetes (Keturiasdešimt totorių kaime ir Nemėžyje) ir karaimų kenesą (Trakuose), diskutuoti su bendruomenių atstovais. / Mosques in Keturiasdešimt totorių village and in Nemėžis and kenesa in Trakai will be visited. Meetings and discussions with the representatives of communities will be held.

- Nemėžio bendruomenę pristatys Tairas Kuznecovas / Nemėžis Tatar community will be represented by Tairas Kuznecovas
- Keturiasdešimt totorių kaimo totorių bendruomenę pristatys Fatima Buinovska / Keturiasdešimt totorių village community will be represented by Fatima Buinovska

Išvykstame 10 val. nuo viešbučio „Grata Hotel“ (Vytenio g. 9/25, Vilnius) / The excursion starts at 10 a. m. The bus leaves from the “Grata Hotel” (Vytenio str. 9/25, Vilnius).

Vietų skaičius ribotas. **Išankstinė registracija** el. paštu tatjana.aksionova@if.vu.lt / Number of places is limited. **Registration by e-mail** tatjana.aksionova@if.vu.lt

○ Rėmėjai / Sponsors:

Yunus Emre institutas /
Yunus Emre Institute

Lietuvos mokslo taryba /
The Research Council of Lithuania

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija /
The Ministry of Culture of the Republic of Lithuania

Turkijos bendradarbiavimo ir palaikymo agentūra /
The Turkish International Cooperation and Development Agency

Turkijos Respublikos Užsienio reikalų ministerija /
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey

○ Partneriai / Partners:

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija /
Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania

Nemėžio totorių bendruomenė /
Nemėžis Tatar community

Keturiasdešimt totorių kaimo bendruomenė /
Keturiasdešimt totorių community

Lietuvos karaimų kultūros bendrija /
Lithuanian Karaims Culture Community